

Maciej Rak 
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
maciej.rak@uj.edu.pl

DWADZIEŚCIA LAT „LINGVARIÓW”

Niniejszy numer „LingVariów” zamyka 20 lat działalności naszego czasopisma, mam więc okazję, by podsumować dwie dekady pracy zespołu redakcyjnego „LV” i współpracy z autorami, recenzentami oraz czytelnikami¹. Przedstawię tę historię, która bezpośrednio jest powiązana z historią Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, w postaci pewnego rodzaju kalendarium i zestawienia liczbowego.

Wydział Polonistyki UJ rozpoczął samodzielną działalność 1 X 2005 r. Został utworzony na podstawie uchwały Senatu UJ z 22 XII 2004 r. i zarządzenia Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego z 27 XII 2004 r. Na mocy tych rozporządzeń wyłączono Instytut Polonistyki z wewnętrznej struktury organizacyjnej Wydziału Filologicznego UJ (WF UJ) i przekształcono go w Wydział Polonistyki UJ (WP UJ).

Czasopismo, w którym publikowali językoznawcy z naszego Uniwersytetu, czyli „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Językoznawcze”, pozostało w strukturach WF UJ. Od 2006 r. jest ono kontynuowane przez „Studia Linguistica Universitatis Iagellonicae Cracoviensis”, których redaktorem jest Elżbieta Mańczak-Wohlfeld. Prorektor UJ do spraw polityki kadrowej i finansowej w kadencji 2002–2008 – Władysław Miodunka, który był też pracownikiem naukowym Instytutu Polonistyki, a później Wydziału Polonistyki – w obliczu zmian strukturalnych wyszedł z propozycją utworzenia czasopisma językoznawczego na WP UJ, a mi się tę po konsultacjach z władzami dziekańskimi i polonistycznym środowiskiem

1 Przed 10 laty takie podsumowanie przygotował Mirosław Skarżyński, ale opublikował je nie pod swoim nazwiskiem, lecz jako Redakcja (2015).

językoznawczym, a także po głosowaniu Rady Wydziału Polonistyki UJ powierzono Mirosławowi Skarżyńskiemu. Jemu też zlecono skompletowanie redakcji czasopisma i wymyślenie tytułu. Z rozmów z M. Skarżyńskim wiem, że chciał, by pismo nosiło tytuł „Rozmaitości Językowe”, ale był on już zajęty przez książkę dedykowaną Januszowi Strutyńskiemu z okazji jego jubileuszu (Skarżyński, Szpiczakowska 2002).

Pierwszy redaktor wymyślił więc tytuł łaciński z pisownią niespotykaną w polszczyźnie, tzn. z wielką literą w środku nazwy. Ta łacińskość sprawiła, że starsi profesorowie mówili – i jeden jeszcze wciąż mówi – „LingVarium” zamiast „LingVaria” albo odmieniali w „LingVarii” zamiast w „LingVariach”. Na dwa sposoby jest też tworzony przymiotnik – redakcja używa formy *lingwariowy*, a inne osoby czasem też *lingwaryjny*.

Tytuł „LingVaria” został zarejestrowany w Sądzie Okręgowym w Krakowie 19 VI 2006 r. (sygn. Ns. Rej. Pr.36/06), co stanowiło dopełnienie działań organizacyjnych podjętych przez M. Skarżyńskiego. Pierwszy numer czasopisma ukazał się na wiosnę 2006 r., oczywiście prace redakcyjne rozpoczęły się już w drugiej połowie 2005 r.

Pierwszą redakcję „LV” współtworzyli: M. Skarżyński (redaktor naczelny), Bronisława Ligara (zastępczyni redaktora naczelnego), Justyna Winiarska (sekretarz redakcji) i Jan Godyń (członek redakcji). W 2009 r. dołączyłem do tego zespołu jako p.o. sekretarz redakcji. W latach 2011–2015 byłem sekretarzem, a później (w latach 2015–2018) zastępcą redaktora naczelnego. W 2012 r. redakcję opuścili J. Godyń i J. Winiarska, a w 2013 r. – B. Ligara. W tym roku do redakcji dołączyła Anna Czelakowska, rok później – Tomasz Kurdyła (który w 2015 r. został sekretarzem „LV” i jest nim do dziś), a w 2018 r. – Kinga Tutak. W związku z chorobą M. Skarżyńskiego i na jego wniosek decyzją Rady Wydziału Polonistyki z 12 XII 2018 r. zostałem redaktorem naczelnym, z kolei M. Skarżyński od tego czasu do śmierci (23 VIII 2019) był redaktorem honorowym.

Obecnie (w listopadzie 2025 r.) redakcję „LV” tworzą: M. Rak (redaktor naczelny), T. Kurdyła (sekretarz redakcji), K. Tutak (członek redakcji) i A. Czelakowska (członek redakcji). Jak widać, tak jak na początku jest to zespół czteroosobowy, przy czym podział obowiązków w jego obrębie przedstawia się z grubsza następująco: M. Rak – koordynacja działalności pisma, współpraca z władzami dziekańskimi WP UJ i Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zajmowanie się pozycjonowaniem czasopisma w bazach naukowych, kontakt z autorami, wstępna selekcja nadesłanych tekstów, redakcja merytoryczna działów: *Dialektologia*, *Etnolingwistyka*, *Socjolingwistyka*, *Słowiانشczyzna*, a w miarę potrzeby także innych; T. Kurdyła – zajmowanie się zapleczem redakcyjnym czasopisma, czyli wysyłaniem umów do recenzentów, rozliczaniem finansów, kontaktem z autorami i recenzentami, a także redakcja merytoryczna działów: *Polszczyzna historyczna*, *Z zagadnień bilingwizmu*, *Debiuty* i w miarę potrzeby innych; K. Tutak – redakcja merytoryczna działów: *Onomastyka*, *Zagadnienia ogólne*, *Język polski za granicą*, *Polszczyzna historyczna* i w miarę potrzeby innych; A. Czelakowska – koordynacja redakcji językowej

kolejnych numerów czasopisma i redakcja merytoryczna działów: *Zagadnienia ogólne*, *Współczesna polszczyzna*, *Etymologia*, *Z historii językoznawstwa* i w miarę potrzeby także innych.

Od 2019 r. „LV” są wydawane przy wsparciu platformy Open Journal Systems (OJS). Początkowo byliśmy nastawieni sceptycznie do tego pomysłu, m.in. dlatego, że nie wszyscy autorzy posługiwali się platformą OJS. Dziś jednak uważamy, że taki sposób zarządzania procesem wydawniczym i wydawania czasopisma on-line jest bardzo sprawny i znacznie łatwiejszy niż działania, które musieliśmy podejmować wcześniej. Przed 20 laty pracowaliśmy na wydrukach, materiały wysyłaliśmy do recenzentów w kopercie, a jedynym ułatwieniem była możliwość kontaktu mailowego. Z tego okresu pozostała teczka sekretarza redakcji wypełniona różnego rodzaju dokumentami. Dziś obieg wszystkich dokumentów dokonuje się właściwie on-line, tym samym teczkę sekretarza redakcji zastąpił folder z plikami.

W 2020 r. „LV” znalazły się w bazie Scopus. Ma to różne konsekwencje, w tym takie, że comiesięcznie otrzymujemy dodatkowo kilka – kilkanaście zgłoszeń z różnych krajów, dotychczas były to: Azerbejdżan, Gruzja, Iran, Kazachstan, Kirgistan, Nigeria, Pakistan i Uzbekistan. Niestety zgłoszenia te dotyczą artykułów niewpisujących się w profil czasopisma, który – jak wiadomo – jest polonistyczny, a także nieco szerzej – sławistyczny.

Wersją pierwotną „LV” jest wersja elektroniczna, wciąż drukujemy jednak nakład papierowy. Co pewien czas wraca pytanie, czy nie porzucić wersji drukowanej (wśród argumentów na poparcie takiej decyzji pojawiają się ekonomia i ekologia – oszczędność pieniędzy i zasobów Ziemi). Na razie uważamy, że papierowe „LV” są nadal potrzebne.

Autorami artykułów opublikowanych w „LV” są językoznawcy z wielu polskich ośrodków naukowych (Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kielce, Kraków, Lublin, Łódź, Nowy Targ, Olsztyn, Opole, Poznań, Rzeszów, Siedlce, Szczecin, Tarnów, Toruń, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra) i z ośrodków zagranicznych (Berlin, Edynburg, Kijów, Kurytyba, Londyn, Lwów, Macao, Moskwa, Nowy Jork, Oksford, Oslo, Ostrawa, Paryż, Skopje, Wilno).

Przez 20 lat na łamach „LV” ukazały się w pięciu językach (polskim, angielskim, rosyjskim, niemieckim i francuskim) 803 artykuły (w pierwszym dziesięcioleciu 391, a w drugim – 412) 436 autorów. Opublikowaliśmy 42 numery czasopisma (40 zwykłych i 2 specjalne), czyli łącznie 11 423 strony. W serii „Biblioteka LingVariów” wyszło 40 książek, w tym publikacje będące podstawą postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego i tytułu profesora.

Pisząc ten tekst, zastanawiałem się, co było najważniejszym wydarzeniem dla redakcji „LV” od założenia pisma przed 20 laty. Okazuje się, że choroba i śmierć założyciela i pierwszego redaktora – M. Skarżyńskiego. Pojawiły się wtedy pytania, czy „LV” utrzymają poziom i renomę, czy w dalszym ciągu będą wydawane starannie i profesjonalnie. Odpowiedzi na te wątpliwości mogą udzielić jedynie autorzy, recenzenci i czytelnicy „LV”. Wszystkim im dziękujemy, przy czym każdej grupie za co innego: autorom za to, że chcą publikować w „LV”, recenzentom za obiektywne i wnikliwe recenzje, a czytelnikom za to, że sięgają po „LV”, czy częściej – w dzisiejszych realiach – wyświetlają je na ekranach swoich komputerów i smartfonów.

Literatura

REDAKCJA, 2015, *Dziesięć lat „LingVariów”*, „LingVaria” X, 2 (20), s. 7–11.

SKARŻYŃSKI M., SZPICZAKOWSKA M. (red.), 2002, *Rozmaitości językowe ofiarowane Prof. dr. hab. Januszowi Strutyńskiemu z okazji Jego jubileuszu*, Kraków.